

БОСНА И ХЕРЦЕГОВИНА
РЕПУБЛИКА СРПСКА
ВРХОВНИ СУД РЕПУБЛИКЕ СРПСКЕ
БАЊА ЛУКА
Број: 94 0 П 034124 21 Рев
Бања Лука, 8.12.2021. године

Врховни суд Републике Српске, у вијећу састављеном од судија Сенада Тице, као предсједника вијећа, Росе Обрадовић и Виоланде Шубарић, као чланова вијећа, у правној ствари тужитељице Д.Т. из Ч., коју заступа М.Ч., адвокат из Ф., против туженог Јавног предузећа "Путеви Републике Српске" Бања Лука, кога заступају пуномоћници М.Ц., Б.Ц. и В.Ц., адвокати из Б.Л., ради накнаде на име трајно заузетог дијела некретнина, вриједност предмета спора 4.247,60 КМ, одлучујући о ревизији туженог против пресуде Окружног суда у Требињу број 94 0 П 034124 21 Гж од 27.8.2021. године, на сједници одржаној 8.12.2021. године, донио је

ПРЕСУДУ

Ревизија се дјелимично усваја и обе нижестепене пресуде преиначавају у дијелу одлуке о законској затезној камати тако, што се законска затезна камата на досуђени износ накнаде по основу фактичке експропријације од 4.247,60 КМ, досуђује од 4.5.2021. године до исплате, а у преосталом дијелу ревизија се одбија.

Образложење

Првостепеном пресудом Основног суда у Фочи број 94 0 П 034124 20 П од 4.5.2021. године, обавезан је тужени да тужитељици на име накнаде по основу извршене фактичке експропријације некретнина уписаних у Лист непокретности број 180/0 к.о. Б., приказаних по положају, облику и правцу, на скици снимања вјештака геодетске струке П.В., ближе означених у изреци пресуде и на име уништене ограде и воћних засада, исплати укупан износ од 4.247,60 КМ, са законском затезном каматом од 1.1.1996. године до исплате, уз накнаду трошкова поступка.

Другостепеном пресудом Окружног суда у Требињу број 94 0 П 034124 21 Гж од 27.8.2021. године, жалба туженог је одбијена и првостепена пресуда потврђена.

Тужени ревизијом побија другостепену пресуду због погрешне примјене материјалног права (што произлази из садржаја ревизије) и предлаже да се обе нижестепене пресуде преиначе и одбије тужбени захтјев и да се тужитељ обавезе да туженом накнади трошкове поступка.

Одговор на ревизију није поднесен.

Одредбом члана 237. став 2. Закона о парничном поступку („Службени гласник Републике Српске“, број 58/03 61/13, даље: ЗПП) прописано је да ревизија није дозвољена ако вриједност побијаног дијела правоснажне пресуде не прелази 30.000,00 КМ, а у привредним споровима 50.000,00 КМ. Према ставу 3. овог члана у случајевима у којима ревизија није дозвољена према одредби става 2. овог члана, странке могу поднијети

ревизију против другостепене пресуде ако одлука о спору зависи од рјешења неког материјално правног или процесно правног питања важног за обезбјеђење јединствене примјене права и равноправности свих у његовој примјени, а нарочито у случајевима прописаним у члану 237. став 3. тачке 1. до 3. ЗПП.

Другостепеном пресудом која се побија ревизијом, жалба туженог је одбијена и потврђена је првостепена пресуда којом је обавезан тужени да тужитељици исплати предметну накнаду у износу од 4.247,60 КМ, са законском затезном каматом од 1.1.1996. године до исплате.

Како вриједност побијаног дијела правоснажне пресуде не прелази 30.000,00 КМ, у смислу одредбе члана 237. став 2. ЗПП ревизија туженог није дозвољена.

У изјављеној ревизији, тужени се позвао на одредбе члана 237. став 3. тачка 1. и 2. и на став 4. ЗПП, сматрајући да би одлучивање по ревизији било од значаја за обезбјеђење јединствене примјене права и равноправности свих у његовој примјени и као спорна правна питања означио је питања:

„ -да ли накнаду за фактички експроприсану непокретност може тражити само лице које је у тренутку подношења таквог захтјева, односно тужбе и у тренутку доношења одлуке, и даље, према земљишнокњижном стању, или ванкњижно, власник цијеле ствари за коју потражују новчану накнаду (члан 1. Протокола 1 ЕКЈП и пракса ЕСЈП),

-да ли фактички извлаштеном лицу припада и изгубљена корист коју би пољопривредно земљиште с обзиром на свој потенцијал давало до тренутка фактичког извлаштења, а која му је измакла фактичком експропријацијом? (члан 155 ЗОО, члан 62. Закона о експропријацији РС) и

- да ли, у случају постојања фактичке експропријације, фактички извлаштеном лицу припада законска затезна камата за изузету имовину почев од првог дана године у којој су се десиле радње заузимања непокретности од стране корисника експропријације или од дана доношења правоснажне одлуке у парничном поступку у којем се усваја тужбени захтјев (члан 277. и 324. Закона о облигационим односима)“?

Цијенећи, да правна питања која су постављена у првој и другој алинеји наведених спорних питања, представљају ревизионе разлоге којима се оспорава конкретна другостепена пресуда, због погрешне примјене материјалног права, по оцјени овога суда, та питања немају карактер спорних правних питања која предвиђа наведена одредба члана 237. став 3. ЗПП.

Насупрот томе, по налажењу овог суда, испуњени су услови за одлучивање по ревизију, у дијелу спорног правног питања које се тиче почетка тока законске затезне камате на досуђену накнаду за фактички експроприсане некретнине, јер схватање другостепеног суда изражено у побијаној пресуди у погледу тог питања, није подударно са схватањем овога суда у вези истог правног питања, па је у том дијелу испуњен услов из одредбе члана 237. став 3. тачка 2. ЗПП, за дозвољавање изузетне ревизије.

Ревизија је дјелимично основана.

Тужитељица захтјевом у тужби тражи новчану накнаду за заузето земљиште, воћна стабла и уништenu ограду која се на том заузетом земљишту налазила.

Расправљајући о овако постављеном тужбеном захтјеву првостепени суд је утврдио: да је правни предник туженог Републичка дирекција за путеве Републике Српске изградила јавни пут Фоча-Миљено-Устипрача и да је том приликом трајно заузет

дио земљишта означеног као к.ч. број 452, површине 40 м² и к.ч број 452, површине 712 м², уписане у лист непокретности број 180/0 КО Б., ближе описан и приказан по положају, облику и правцу на скици снимања вјештака геодетске струке В. П. од 30.12.2020. године; да је Република Српска, Одлуком број 02-1066/97 од 15.08.1997. године, утврдила општи интерес за изградњу наведеног пута; да прије заузимања наведеног земљишта није проведен поступак експропријације, нити је тужитељици исплаћена накнада за трајно заузето земљиште и уништене воћне засаде и ограду; и да је вјештак пољопривредне струке З.Ћ. процијенио тржишну вриједност заузетог земљишта у износу од 369,90 КМ, уништених воћних засада (ораха) у износу од 3.455,00 КМ и уништене ограде у износу од 192,00 КМ, што износи укупно 4.247,60 КМ; и да је тужба у овој парници поднесена 6.10.2020. године.

На основу овако утврђеног чињеничног стања првостепени суд је одбио приговор туженог о застарјелости потраживања уз образложење, да се овдје ради о фактичкој експропријацији, а не о захтјеву за накнаду штете и да право власника непокретности за накнаду фактички експроприсане непокретности не застаријева, те је одбио и приговор недостатка пасивне легитимације на страни туженог налазећи, да је Републичка дирекција за путеве, чији је правни сљедник тужени, предузела радове на изградњи поменутог јавног пута. Из ових разлога и код утврђења да је тужитељица доказала да је власник предметних непокретности уписаних у листу непокретности број 452, КО Б., првостепени суд је прихватајући налаз вјештака пољопривредне струке у погледу процјене вриједности заузетог земљишта, посјечених воћних засада и уништене ограде, досудио тужитељици накнаду као у изреци првостепене пресуде.

Другостепени суд је прихватио чињенична утврђења и правне закључке првостепеног суда, па је жалбу туженог одбио и првостепену пресуду потврдио.

Другостепена пресуда није у свему заснована на закону.

Према чињеничном утврђењу нижестепених судова које према одредби члана 240. став 2. ЗПП не може бити предмет испитивања у ревизионом поступку, заузимање предметних парцела тужитељице, воћних засада које су се налазила на њима и уништење одграде, представља фактичку експропријацију којом је тужитељици, као ранијем власнику истих (јер ревидент, осим уопштеног оспоравања тог утврђења није доказао супротно), лишена права мирног уживања своје имовине, о чему су нижестепени судови дали довољне и аргументоване разлоге, које као правилне прихвата и овај суд. Нижестепени судови су у проведеним доказима имали довољан основ за утврђење стварне легитимације тужитељице и туженог у овоме спору и висине предметне накнаде, а како је тужитељица у вријеме пресуђења у овом спору уписана у Лист непокретности број 180 к.о. Б., као носилац права својине на предметној парцели, а тиме и на дијелу некретнина заузетом ради проширења пута, судови су правилно судили када су закључили да тужитељици као ранијем власнику заузетих некретнина припада право на предметну накнаду. Стога, код предњег утврђења, нема мјеста даљим ревизионим наводима у погледу предње наведених утврђених чињеница, одлучних за исход овога спора, па се ревизиони наводи у овом правцу, указују неоснованим.

У овом ревизионом поступку спорно је, да ли су нижестепени судови правилно примијенили материјално право, када су законску затезну камату на утврђену накнаду за експроприсане некретнине досудили, почев од 1.1.1996. године (када је корисник експропријације ступио у посјед истих).

Према одредби члан 2. Закона о експропријацији („Службени гласник Републике Српске“, број 12/06 до 79/15), која се аналогно примјењује и код фактичке експропријације, експропријација је одузимање или ограничење права својине на непокретности, уз правичну накнаду.

У смислу одредбе члана 148. Закона о ванпарничном поступку („Службени гласник Републике Српске“, број 36/09 и 91/16, даље: ЗВП), суд након што утврди битне чињенице, доноси рјешење којим одређује облик, обим, односно висину накнаде за експроприсане некретнине.

Одредбом члана 277. Закона о облигационим односима („Службени лист СФРЈ“, број 29/78, 39/85 и 57/89, те „Службени гласник Републике Српске“ број 17/93, 3/96 и 39/03 и 74/04, даље: ЗОО) прописано је, да дужник који закасни са испуњењем новчане обавезе, дужан је платити затезну камату, а сагласно одредби члана 324. истог закона, дужник пада у доцњу, када не испуни обавезу у року одређеном за испуњење.

Према разлозима датим у првостепеној пресуди, корисник експропријације је у обавези да тужитељици, у складу са одредбом члана 277. ЗОО и члана 186. истог закона, плати законску затезну камату на досуђени износ предметне накнаде, почев од 1.1.1996. године, при чему се тај суд позвао на став по питању камата изражен у пресуди Окружног суда у Требињу број 94 0 П 005196 15 Гж од 15.9.2015. године, а другостепени суд је прихватио дате разлоге првостепеног суда. Овакво схватање нижестепених судова, не може се прихватити правилним. Наиме, обавеза исплате накнаде од стране корисника фактичке експропријације према ранијем власнику експроприсаних некретнина, доспијева тек, када се одреди накнада у складу са одредбом члана 148. ЗВП, што упућује на закључак, да корисник експропријације не може бити у доцњи са испуњењем своје обавезе, све до доспјелости његове новчане обавезе, што је у конкретном случају одређено првостепеним рјешењем од 4.5.2021. године. Сагласно наведеном, околност губитка посједа на предметним некретнинама, далеко прије одлучивања о предметној накнади, није од значаја за одлуку о законској затезној камати, јер тужитељица не може кроз сврху камате захтијевати остваривање других права која евентуално могу бити заснована на губитку посједа на ствари, фактичком експропријацијом, прије исплате накнаде.

Из наведених разлога, а на основу одредбе члана 248. ЗПП и члана 250. став 1. истог закона, одлучено је као у изреци.

Како је тужени у ревизионом поступку успио са споредним потраживањем, одлука о трошковима поступка остаје неизмијењена (члан 386. став 3. ЗПП).

Предсједник вијећа
Сенад Тица

Тачност отправка овјерава
Руководилац судске писарнице
Биљана Аћић